

UST. §120 ODS.T.3 O.S.Ř. VE SVĚTLE NAVRHOVANÉ NOVELY OBČANSKÉHO SOUDNÍHO ŘÁDU (VYŠETŘOVACÍ DŮKAZ VE SPORNÉM ŘÍZENÍ?)

INGRID KOVÁŘOVÁ KOCHOVÁ

Právnická fakulta Masarykovy Univerzity; Okresní soud v Olomouci, Česká republika

Abstrakt v rodném jazyce

Článek se zabývá dokazováním. Dokazování je prostorem, kde se ve vzájemném vztahu ocitají normy práva procesního a hmotného. Článek pojednává o dokazování, důkazním břemenu, obrácení důkazního břemene, informační povinnosti stran sporu, vyšetřovacím důkazu. Podrobuje kritice vládní návrh novelizace ust. § 120 odst. 3 z.č. 99/1963.

Klíčová slova v rodném jazyce

Důkaz, důkazní břemeno, obrácení důkazního břemene, vyšetřovací důkaz.

Abstract

Abstract is dealing with validation procedure (evidence). Evidence is a place, where norms of civil law procedure and norms of substantive civil law are coming into a relationship. This article handles about the evidence, the weight of evidence, the turning of the weight of evidence, the discovery evidence. It criticizes the government's concept of the new text of § 120 sect. 3 l.n. 99/1963.

Key words

Evidence, the weight of evidence, the turning of the weight of evidence, discovery evidence.

Dokazování tvoří významný prostor, kdy se ve vzájemném vztahu ocitají normy práva procesního a práva hmotného. Teoretické zpracování problematiky dokazování tvoří významnou, ne-li stěžejní část díla prof. JUDr. Josefa Macura, DrSc., jehož nedožitým osmdesátým narozeninám je dedikována sekce občanskoprávní probíhající konference Dny práva. Proto volba tématu příspěvku v době přípravy velké novely občanského soudního řádu byla nasnadě.

Podle současného znění ust. §120 odst. 3 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád ve znění pozdějších předpisů (dále jen o.s.ř.“), nejde-li o řízení uvedená v odstavci 2 téhož paragrafu, může soud provést jiné než účastníky navržené důkazy v případech, kdy potřeba jejich provedení ke zjištění skutkového stavu vyšla v řízení najevo. Neoznačí-li účastníci důkazy potřebné k provedení svých tvrzení, vychází soud při zjišťování skutkového stavu z důkazů, které byly provedeny.

Dne 3. 11. 2008 prošel třetím čtením vládní návrh novely občanského soudního řádu¹. V rámci této rozsáhlé novelizace je navrhována ke schválení i změna tohoto zákonného ustanovení, které má nově znít následovně: „Nejde-li o řízení uvedená v odstavci 2, může soud provést jiné než účastníky navržené důkazy v případech, kdy jsou potřebné ke zjištění skutkového stavu a vyplývají-li z obsahu spisu. Neoznačí-li účastníci důkazy potřebné k prokázání svých tvrzení, vychází soud při zjišťování skutkového stavu z důkazů, které byly

¹ Text je přístupný mimo jiné na www.psp.cz.

provedeny.“ Tedy nahrazuje se věta první druhá část věty, kdy namísto dosavadního textu „kdy potřeba jejich provedení ke zjištění skutkového stavu vyšla v řízení najevo“ textem „kdy jsou potřebné ke zjištění skutkového stavu a vyplývají-li z obsahu spisu.“

Důvodová zpráva pak vysvětluje tuto navrhovanou změnu zákonného ustanovení tak, že se zřetelně zdůrazňuje, že povinnost tvrzení a důkazní je ve sporném řízení věcí účastníků řízení. Soud nesmí ve sporném řízení „pátrat“ po důkazech. Právo soudu provádět důkazy účastníky nenavržené se omezuje pouze na situace, kdy by soud pro formální nedostatek důkazního návrhu účastníka nemohl provést důkaz potřebný ke zjištění sporné právně významné skutečnosti, která vyplývá z obsahu spisu.²

Soudní dokazování je nejdůležitější fází a těžištěm civilního procesu. Postup dokazování je upraven občanským soudním řádem tak, aby skutečnosti důležité pro rozhodnutí ve věci mohly být jednoznačně a přesvědčivě zjištěny. Plnění důkazní povinnosti je zcela v dispozici dokazující procesní strany. Procesní strana sama volí, zda a jakým způsobem bude dokazovat skutečnosti, které ve sporu tvrdí. Jde o projev zásady projednací. Vedle tohoto chápání důkazní povinnosti jako práva dotčené procesní strany je třeba současně toto právo vnímat i jako povinnost vůči druhé straně sporu a soudu. Hovoříme právě z tohoto důvodu o důkazní povinnosti. Důkazní povinnost je jednou ze základních povinností účastníka řízení v rámci sporného řízení před soudem prvního stupně. Důkazní povinnost je zakotvena v několika ustanoveních občanského soudního řádu: jako obecná povinnost označit důkazy v rámci sepsaného podání (ust. § 42 odst. 4 o.s.ř.), v podané žalobě (ust. § 79 odst. 1 o.s.ř.), v průběhu řízení pak v ust. § 101 odst. 1 písm. b) o.s.ř. Zvláště v průběhu řízení je specifikována v ust. § 120 odst. 1 o.s.ř. Při neplnění této povinnosti nastupuje poučovací povinnost soudu a povinnost důkazní v návaznosti na výzvu – poučení ze strany soudu (ust. § 118a odst. 3 o.s.ř., resp. i ust. § 118a odst. 2 o.s.ř.), konečně pak i poučení - upomenutí soudu na plnění této povinnosti (ust. § 119a odst. 1 o.s.ř.).

V rámci sporného řízení je plnění této povinnosti zcela v dispozici účastníka řízení, je na něm, zda svoji procesní povinnost splní, nebo ji plnit odmítá (projevem jeho vůle je neprokazovat svá tvrzení), nebo ji neplní, neboť ji opomíná plnit, případně si ji není vědom. Pro tyto tři poslední případy pak právě nastupuje poučovací povinnost soudu. Neboť cílem soudního procesu, potažmo činnosti soudu je projednání a rozhodnutí věci; soud musí rozhodnout a projednávat věc, i když jsou účastníci řízení nečinní (ust. § 101 odst. 3 o.s.ř.) Zde se uplatňuje zásada projednací.

Prof. Macur ve své práci Dělení důkazního břemene³ hovoří o objektivním důkazním břemenu, které dává návod jak má soud postupovat, jestliže veškeré vykonané dokazování neumožnilo zjistit podstatné skutkové okolnosti a skutkový stav zůstal neobjasněn. Výsledná nejistota „non liquet“ nemůže mít za následek nejistotu o právních vztazích, nemže vést k tomu, že soud odmítne ve věci rozhodnout.. Pravidla o důkazním břemenu umožňují, aby soud vydal rozhodnutí ve věci samé, i když se mu nepodařilo překonat vnitřní nejistotu o skutkovém stavu. Tato pravidla se netýkají hodnocení důkazů a nemají nahradit, případně vyvolat určité vnitřní přesvědčení soudu o existenci či neexistenci právně významných skutečností. Tomuto důkaznímu břemenu vždy odpovídá abstraktní subjektivní důkazní břemeno; jde o rozvržení důkazního břemene dle žalobních tvrzení v relaci na konkrétní

² Bod 44 důvodové zprávy dostupný rovněž na www.psp.cz.

³ Macur, J.: Dělení důkazního břemene v civilním soudním sporu, Brno: Masarykova univerzita, 1. vydání , 160 s. ISBN: 80-210-1403-2, str. 7

hmotněprávní normy, na kterých žalobce staví svůj žalobní nárok. Dále pak hovoří o subjektivním důkazním břemenu, které zatěžuje procesní stranu nepříznivými následky (neúspěchem ve sporu), pokud se jí nepodaří dokázat skutečnosti, ohledně kterých nese důkazní břemeno. Konkrétní subjektivní důkazní břemeno pak v průběhu sporu kyvadlovitě přechází z jedné strany na druhou a může zatěžovat i procesní stranu, která abstraktní subjektivní břemeno nenese; tedy v případě obrany žalovaného prezentované v rovině existence jiného závazkového vztahu než tvrzeného žalobcem, může právě v tomto rozsahu dokazovaných skutečností zatěžovat žalovaného.

Důkazní břemeno je současnou judikaturou definováno jako procesní odpovědnost účastníka řízení za to, že za řízení nebyla prokázána jeho tvrzení a že z tohoto důvodu muselo být rozhodnuto ve věci samé v jeho neprospěch.⁴

Prof. Macur uzavírá, že dokazování se uplatňuje a rozvíjí pouze v rámci procesu, teprve v rámci soudního řízení se ukáže, zda určité skutečnosti byly či nebyly dokázány a zda jsou tedy dokazatelné. Soud plní svou funkci „nalézání práva“ tím lépe, čím výrazněji a přesněji si uvedený rozpor uvědomuje a snaží se jej překonat. „Nalézání práva“ se tak nestává rutinní aplikací právních norem, ale vede k všestrannému iniciativnímu úsilí o pravdivé zjištění skutečnosti. Z obtížnosti dokazování pak nutně vyplývá, že musí nutně existovat i taková soudní rozhodnutí, která nejsou v souladu se skutečnými hmotněprávními poměry. K ideálnímu stavu a dokonalým výsledkům se může činnost soudu za předpokladu trvale vynakládaného úsilí pouze přiblížit. Tomuto cíli slouží i procesní teorie dokazování a důkazního břemena. Jde o institut výlučně procesní povahy.⁵

V rámci sporného řízení je pak důležité určit pravidla, podle kterých jsou strany sporu zatíženy důkazním břemenem, jak je mezi strany rozděleno. Těmito pravidly jsou pravidla teorie analýzy norem, jejíž základní pravidlo dělení důkazního břemene stanoví, že procesní strana, jejíž procesní cíle nelze dosáhnout bez použití určité právní normy, nese břemeno tvrzení i břemeno důkazní ohledně splnění skutkových předpokladů uplatnění této normy, která je této straně příznivá.⁶ Základní norma stanoví, zakládá žalobcům určitý právní nárok či právo. Proti normě základní pak může působit protinorma, a to dvojnásobným způsobem. Buď zabraňuje vzniku účinků základní normy, tyto její účinky nenastanou, nebo nastane situace, kdy protinorma uplatní své působení později, takže právo, které sice vzniklo, v důsledku působení protinormy zanikne. I vůči protinormám mohou působit protinormy, v případě tohoto zdvojeného záporu pak dochází k uplatnění kladného prvku, tedy základní normy. I teorie analýzy norem je podrobována kritice. Pro potřeby kontinentálního právního systému založenému pozitivisticky je však zcela vhodná a dosud nebyla překonána, resp. vyvrácena.

Vedle této teorie bych ráda zdůraznila i teorii na ni navazující teorii tzv. obrácení důkazního břemena „extra legem“ v případech zmaření důkazu. Zmařením důkazu se rozumí zaviněné jednání procesní strany, která způsobila zánik důkazního prostředku, popřípadě jeho

⁴ Usnesení NS ČR ze dne 8.8.2007 sp.zn. 30 Cdo 2675/2006. Tato definice koreluje s definicí subjektivního důkazního břemene uváděnou prof. Macurem. Mám za to, že nevystihuje podstatu věci, hovoří o odpovědnosti, tedy vztahu, který blíže neobjasňuje. Přitom neunesení důkazního břemene je následkem konkrétního stavu, definice tak nevystihuje přesně podstatu věci.

⁵ Macur, J: Právo procesní a právo hmotné, Brno: Masarykova univerzita, 1993, 1. vydání, 158 s., ISBN: 80-210-0740-0, str. 56.

⁶ Dílo citované sub 3), str. 66 a násl.

částečnou nebo úplnou nepoužitelnost pro účely procesního dokazování. Obrácení důkazního břemena pak znamená, že procesní strana, která by měla nést důkazní břemeno a jejíž tvrzení by mohlo být dokázáno zmařeným důkazním prostředkem, je důkazního břemena zbavena a toto břemeno přechází na odpůrce, který může být ve sporu úspěšný jen v případě, že tvrzení uvedené procesní strany vyvrátí. Uplatní se zvláštní obsahový princip dělení důkazního břemena, který nevyplývá ze zákonné úpravy, ale je konstituován nad rámec zákona soudcovskou tvorbou práva. Tato koncepce se na první pohled pro pozitivistické kontinentální právo může jevit jako nepřijatelná.

V současné době není výslovně zakotvena, a bude-li užitá soudem ad hoc v tom kterém sporu, dochází k porušení procesního práva. Nicméně mám za to, že procesní právo by mělo reagovat na takovéto případy.

V našem právním řádu se setkáváme s obrácením důkazního břemena pouze u typových sporů taxativně vymezených v ust. § 133a o.s.ř. u diskriminačních sporů. Projevuje se tak princip ochrany slabšího v procesním právu. Stále totiž musíme mít - i v dokazování - na mysli základní hodnotu práva, a tou je spravedlnost.⁷ Proto je zajímavé, že toto ustanovení bylo předmětem přezkumu Ústavního soudu ČR, a to z podnětu soudu.⁸

K obrácení důkazního břemene v rovině procesněprávní teorie dochází též při uplatňování nároku na náhradu škody, která byla způsobena hrubým porušením povinnosti povolání. Poškozený, nemusí prokazovat příčinnou souvislost mezi zářením a pozdějším poškozením. Bylo uznáno obrácení důkazního břemena v důsledku hrubého porušení povinnosti povolání, odpovědnosti za vadu výrobku. Škůdce by byl ve sporu procesně úspěšný, pokud by nade vše pochybnost prokázal nedostatek příčinné souvislosti mezi jeho jednáním a vzniklým škodným následkem. V této koncepci obrácení důkazního břemene se vychází z principu pravdy, neboť hrubé zanedbání povinností podstatně zvyšuje pravděpodobnost nežádoucího výsledku. Bývá zdůvodněno též spravedlností a slušností.⁹ Nelze však tyto závěry přesouvat do fáze hodnocení důkazů, uložení důkazního břemene nemůže mít sankční charakter.

Obrácení důkazního břemene v případě posuzování podmínek odpovědnosti za vzniklou škodu je zakotveno v našem právním řádu v ust. § 420 odst. 3 o.z.

V procesu dokazování však může nastat i situace, kdy strana sporu zatížená důkazním břemenem je v důkazní nouzi, kdy nemá povědomost o žádných konkrétních důkazních prostředcích, případně má mlhavou povědomost o existenci blíže neurčené skupiny, či alespoň jediného důkazního prostředku, dokonce v průběhu sporu v důsledku této situace nekonkretizuje dostatečně svá skutková tvrzení. V této situaci ještě nelze uzavřít bez dalšího, že nastává stav „non liquet“.

⁷ Šmehlíková, R.: Princip rovnosti a ochrany slabšího v současné právní úpravě českého civilního procesu. Právní fórum 3/2005 str. 113, zde je podrobně vysvětlen princip ochrany slabšího.

⁸ Rozhodnutí Pl ÚS 37/04 ze dne 26.4.2006 – 419/2006Sb. Krajský soud v Ústí nad Labem podal návrh na zrušení tohoto zákonného ustanovení pro rozpor se zásadou rovnosti procesních stran. Ústavní soud uzavřel, že citované zákonné ustanovení není v rozporu s ústavním pořádkem, že je prostředkem přiměřeným k dosažení sledovaného cíle, resp. že - bude-li aplikováno ústavně konformním způsobem – bude zachována spravedlivá rovnováha mezi požadavky veřejného zájmu společnosti a požadavky ochrany individuálních základních práv.

⁹ Dílo citované sub 3), str. 84 a násl.

Prof. Macur v této souvislosti hovoří o informačním deficitu procesní strany zatížené důkazním břemenem. Dále poukazuje na existenci vyšetřovacího důkazu. Vyšetřovací důkaz je důkaz, jehož provedení má procesní straně teprve umožnit, aby mohla konkretizovat svá skutková tvrzení a k jejich prokázání pak mohla následně podat další, přesnější důkazní návrhy. O vyšetřovací důkaz se jedná, jestliže důkazní prostředek, nebo důkazní návrh procesní strany neumožňuje podat důkaz o pravdivosti konkrétních skutkových tvrzení, ale mají poskytnout této procesní straně pouze možnost poznat průběh určitého skutkového děje důležitého pro posouzení sporných skutečností a teprve na základě těchto nových poznatků mohla přednést s potřebnou určitostí svá skutková tvrzení a dokázat jejich pravdivost.¹⁰ Vyšetřovací důkaz se uplatňuje v kontinentálním systému práva spíše výjimečně, ve sporech statusových, kdy jsou předmětem dokazování skutkové okolnosti z intimní sféry života dotčených osob – např. rozvod manželství, určení, či popření rodičovství. Má své místo i v řízeních o obchodních vztazích, ve sporech, v nichž vystupuje jako procesní strana ekonomicky velmi silný subjekt vůči ekonomicky slabému subjektu – svému zákazníkovi. Ekonomicky slabý subjekt – zákazník, obvykle totiž má omezený přístup k informacím ve vztahu ke skutečnostem, které souvisí podnikatelskou činností protistrany. Strana zatížená důkazním břemenem získává informace o sporných skutečnostech z jiných, třetích zdrojů. Mám za to, že bez dalšího nelze návrh na provedení důkazu majícího charakter vyšetřovacího důkazu zamítnout s odůvodněním, že nejde o důkaz prokazující konkrétní skutková tvrzení.

Připuštěním vyšetřovacího důkazu i v těchto sporech se pak realizuje opět princip ochrany slabšího a zásada rovnosti. Rovnost je nutno vykládat chápat jako rovnost zbraní procesních stran, nikoli tak jak ji vykládal např. navrhovatel v řízení, na něž je odkazováno v poznámce pod čarou č. 6.

Pro dokazování je též důležitá existence vysvětlovací povinnosti. S ohledem na zásadu rovnosti a spravedlnosti. Nelze totiž, ani ve sporném řízení vyloučit, že výlučně strana nezatížená důkazním břemenem má o sporné skutečnosti k dispozici informace. Vysvětlovací povinnost lze chápat jako jednu z možných forem vyšetřovacího důkazu. Vysvětlovací povinnost zde chápe jako povinnost procesní strany, která má dostatek informací k tomu, aby podrobně objasnila, vysvětlila, doplnila skutková tvrzení svého odpůrce, jenž v důsledku svého informačního deficitu nemůže své skutkové přednesy, na nichž staví svoji žalobu, či procesní obranu dostatečně konkretizovat.¹¹ Následky odepření splnění vysvětlovací povinnosti jsou v teoriích procesního práva stanovovány různě, nelze však uzavřít jinak, než že v systému kontinentálního práva chybí jakékoli zákonné ustanovení tuto sankci obsahujícího, je –li tomu tak, pak odepření splnění vysvětlovací povinnosti je bez procesního následku v rovině procesněprávní sankce. Není ovšem vyloučeno zhodnocení této okolnosti v rámci postupu hodnocení důkazů dle ust. § 132 o.s.ř., kdy soud vedle provedených důkazů hodnotí i přednesy účastníků řízení.¹²

Prof. Macur zdůrazňuje, že hodnocení důkazů je součástí zjišťování skutkového stavu, umožňuje soudci, aby nabyl plné vnitřní přesvědčení o tom, že určité skutečnosti jsou či

¹⁰ Macur, J.: Vyšetřovací důkaz v civilním soudním řízení., Právní rozhledy 2/2000, str. 46-51, C.H.Beck.

¹¹ Macur, J: Kompenzace informačního deficitu procesní strany v civilním soudním sporu, Brno: Masarykova univerzita, 2000, 1. vydání, 253 s., ISBN: 80-210-2276-0, str. 97.

¹² Dle ust. § 132 o.s.ř. důkazy hodnotí soud podle své úvahy, a to každý důkaz jednotlivě a všechny důkazy v jejich vzájemné souvislosti; přitom pečlivě přihlíží ke všemu, co vyšlo za řízení najevo, včetně toho, co uvedli účastníci.

nejsou objektivně dány. Soudní rozhodnutí na základě pravidel o dělení důkazního břemene je vyvozením právních následků z výsledné nejistoty o rozhodujících skutkových okolnostech a ze stavu „non liquet“. K uplatnění pravidel o důkazním břemenu soud přistupuje teprve tehdy, jestliže veškeré dokazování bylo skončeno a uzavřeno, avšak jeho výsledky neumožnily objasnění rozhodujících skutkových okolností.¹³

Ač se může výše uvedená navrhovaná změna jevit nepatrnou a nenápadnou, troufám si tvrdit, že její důsledky jsou zásadní.

Jde o zvýraznění zásady projednací pro civilní soudní řízení sporné. Tedy bude na účastnících řízení, aby svou procesní povinnost důkazní plnili pokud možno beze zbytku, nespolehajíce na aktivitu soudu, tedy, aby označili důkazy k prokázání všech svých sporných tvrzení. Soud provede pouze takový důkaz, který formálně nebyl účastníkem řízení navržen – účastník řízení nenavrhl provedení takového důkazu a důkaz již je součástí soudního spisu – zřejmě jde o reakci na poměrně častý jev, kdy účastník řízení neplní řádně svoji důkazní povinnost, tedy neoznačí důkazy k prokázání svých skutkových tvrzení, ale v některých případech doslova předhodí soudu svazek listin bez bližšího vysvětlení s tím, že žádá jejich založení do spisu, případně, že je předkládá soudu, aniž by odůvodnil proč tak činí. Naznačené zvýraznění je však provedeno na úkor ostatních zásad sporného soudního řízení.

V tomto směru je proto otazné, zda soud bude moci provést důkaz, který je pouze v soudním spise označen, stále při absenci konkrétního důkazního návrhu, ale není jeho fyzickou součástí. Mám za to, že i takovýto důkaz soud musí provést, pokud má být zjištěn účel dokazování, tj. zjištění sporné právně významné skutečnosti, která vyplývá z obsahu spisu.

Pokud by soud přesto provedl ve sporném řízení i důkazy jiné, porušil by pak toto zákonné ustanovení a byl by pak založen odvolací důvod dle ust. § 205 odst. 2 pís. c) o.s.ř. a následná kasace rozhodnutí dle ust. § 219a odst. 1 o.s.ř.? Domnívám se, že nelze takový následek vyloučit.

Navrhované zákonná úprava vylučuje zcela jakoukoli aktivitu soudu při zjišťování skutkového stavu ve sporném řízení, omezuje soud na subjekt, který provádí důkazy navrhované stranami sporu a na hodnotitele důkazů. Problematika dokazování je redukována, zcela opomíjí šíři možných variant naznačenou výše. K redukcí dochází bez odpovídající kompenzace. Zákonodárce totiž zamýšlí vedle úpravy ust. § 120 odst. 3 o.s.ř. změnit pouze ust. § 126 o.s.ř., kdy upravuje pouze vlastní průběh výslechu svědka¹⁴ a zavádí nové ust. § 126a o.s.ř., které má řešit způsob výslechu osoby – statutárního orgánu právnické osoby.¹⁵

¹³ Dílo citované sub 3) str. 105.

14 návrh nového ust. § 126 odst. 3 o.s.ř.: Předseda senátu vyzve svědka, aby souvisle vylíčil vše, co ví o předmětu výslechu. Klást otázky mají právo postupně předseda senátu, členové senátu, účastníci a znalci. Otázku položenou účastníkem nebo znalcem předseda senátu nepřipustí, jen jestliže nesouvisí s předmětem výslechu nebo naznačuje-li odpověď anebo je-li zejména předstíráním neprokázaných nebo nepravdivých skutečností klamavá; nepožizuje-li se o výpovědi záznam, uvede předseda senátu vždy v protokolu důvody, pro které otázka nebyla připuštěna. Otázky mohou dávat i členové senátu a se souhlasem předsedy senátu i účastníci a znalci.

15 Návrh nového ust. § 126a o.s.ř.: odst. 1: Fyzická osoba, která má vypovídat o okolnostech, týkajících se právnické osoby a nastalých v době, kdy byla jejím statutárním orgánem nebo členem tohoto orgánu, je povinna dostavit se na předvolání k soudu v řízení, jehož účastníkem je tato právnická osoba; odst. 2: Výslech fyzické osoby uvedené v odstavci 1 se provede podle § 131 odst. 2 věty druhé a § 131 odst. 3.

V našem pozitivním procesním právu zůstanou bez odpovídající normativní odezvy instituty vysvětlovacího důkazu, který s ohledem na navrhovanou změnu je zcela vyloučen. Doposud je možné jej vyvodit z dosavadního znění ust. § 120 odst. 3 o.s.ř. V současné době v důsledku globalizace, vývoje ekonomických vztahů, se zvyšuje podíl právních vztahů a v důsledku toho i sporů, kde proti ekonomicky silnému subjektu stojí subjekt slabší. Na tento společenský vývoj reaguje právo hmotné, např. jde o ustanovení o ochraně spotřebitele. Nominální rovnost subjektů hmotněprávního vztahu je narušena prvky ochrany strany slabší – spotřebitele na úkor strany silnější – výrobce, dodavatele. Právo procesní tak zůstává opět i při této novelizaci bez odpovídající reakce v obecné rovině v rámci ustanovení občanského soudního řádu.

Na první pohled zřejmým důvodem navrhované změny ust. § 120 odst. 3 o.s.ř. je výlučně urychlení procesu dokazování. Téma „pomalosti“ soudního rozhodování přičítané soudům je vděčným tématem odborných i lidových diskusí, obvykle se uvádí příklady řízení, které trvají řadu let. Pozornosti se však nedostává řízením, která proběhnou v řádných lhůtách.¹⁶

Zákonodárcova snaha o urychlení je na úkor hlavního cíle sporného řízení – spravedlivého rozhodnutí pře účastníků řízení. Proto nelze navrhovanou změnu hodnotit kladně. Dosavadní znění ust. § 120 odst. 3 o.s.ř. lépe odráží teoretické aspekty dokazování předkládané v předchozí části tohoto článku.

Literatura:

- Macur, J.: Dělení důkazního břemena v civilním soudním sporu, Brno: Masarykova univerzita, 1.vydání, 160 s. ISBN: 80-210-1403-2.
- Macur, J: Kompenzace informačního deficitu procesní strany v civilním soudním sporu, 1.vydání, Brno: Masarykova univerzita, 2000, 1. vydání, 253 s., ISBN: 80-210-2276-0.
- Macur, J: Právo procesní a právo hmotné, 1. vydání, Brno: Masarykova univerzita, 1993, 1. vydání, 158 s., ISBN: 80-210-0740-0.
- Macur, J: Zásada projednací v civilním soudním řízení, 1.vydání, Brno, Masarykova univerzita, 1997, 233 s., ISBN: 80-210-1628-0.
- Macur, J.: Vyšetřovací důkaz v civilním soudním řízení, Právní rozhledy 2/2000, C.H.Beck, str. 46-51.
- Šmehlíková, R.: Princip rovnosti a ochrany slabšího v současné právní úpravě českého civilního procesu. Právní fórum 3/2005 str. 113.
- Návrh vládní velké novely občanského soudního řádu - č. 478 dostupný na www.psp.cz.
- Rozhodnutí Pl ÚS 37/04 ze dne 26.4.2006 – 419/2006Sb, dostupné na www.nalus.usoud.cz.

¹⁶ Údaje jsou dostupné ve složce: statistika, hodnotící zprávy, podsložka: výkazy soudů na www.justice.cz.

- Usnesení NS ČR ze dne 8.8.2007 sp.zn. 30 Cdo 2675/2006, dostupné na www.justice.cz.
- Z.č. 99/1963 Sb. – občanský soudní řád v platném a účinném znění.

Kontaktní údaje na autora – email:

ingrid.kovarovakochova@osoud.olc.justice.cz